

Erkin Vohidov

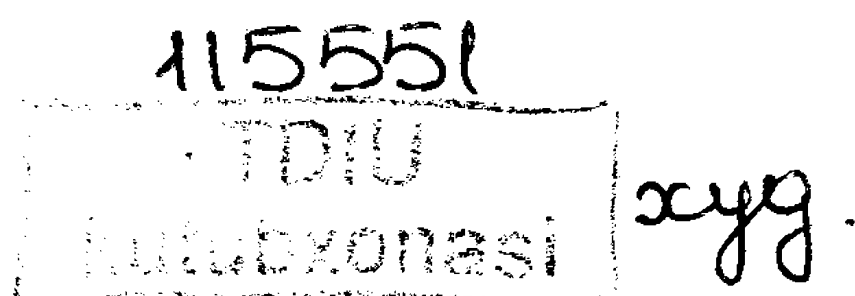
QIZIQUVCHAN MATMUSA

0-1
V 45

Erkin Vohidov

QIZIQUVCHAN MATMUSA

YOSHLAR NASHRIYOT UYI
Toshkent – 2019

UO‘K 821.512.133-36

KBK 84(5Ÿ)6

B 89

Vohidov, Erkin.

Qiziquvchan Matmusa [Matn]: hajviya / E. Vohidov. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2019. – 96 b.

Ushbu kitobga sevimli shoirimiz Erkin Vohidovning turli yillarda yozilgan she’rlari jamlangan. She’rlardagi yengil kulgu, til jozibasi, tiniq kayfiyat e’tiboringizni tortadi deb umid qilamiz.

UO‘K 821.512.133-36

KBK 84(5Ÿ)6

© YOSHLAR NASHRIYOT UYI,
2019

ISBN 978-9943-5316-9-7

MATMUSANING QISHLOG'I

Donishqishloq degan joy
Bordir bizning tomonda.
O'sha qishloq ahlidek
Dono xalq yo'q jahonda.

Jo'yak tortib tomiga
Makka ekkan o'shalar.
Kalishini perronga
yechib ketgan o'shalar.

Qop ganchni bir yo'la
Suvga qorgan u yerlik.
Echkini sartaroshga
Olib borgan u yerlik.

Ko'rib minoralarni
O'sha yerlik ulug'lar.
Degan: «Bular teskari
Turib qolgan quduqlar».

Tomdan boshlab uy qurmoq
bo'lib tikkan havoza,
Devori yo'q hovliga
O'rnatgan hamdarvoza.

Oyga chiqmoq yo‘li bor,
Juda oson degan ham,
Temir yo‘lni ko‘tarsa,
Tayyor narvon degan ham.

Mashinasi bor turib
Minib yurgan xachirga,
Xizmat qilgan «Volga»si
Eshakka yem tashirga.

Pashshaga sopqon otgan,
Qopqon qo‘ygan chivinga,
Almashtirgan sarrofdan
O‘tgan kunni indinga;

Oy nuriga xum tutib,
Umid qilgan pishloqdan –
Sohibxayol farishta
O‘sha Donishqishloqdan.

Donishqishloq qayerda?
O‘zimizning tomonda.
O‘sha qishloq xalqidek
Dono xalq yo‘q jahonda.

Aql ko‘plik qilsa, bosh
Yoriladi deb halak –
Boshlariga donolar
Kiyib yurar chambarak.

Sodda demang ularni,
Ular sodda bo‘lmaydi.
Kuldirsa ham sizlarni,
O‘zlari hech kulmaydi.

U mashhur Aldarko'sa,
Kalko'saning qishlog'i.
O'zimizning qahramon
Matmusaning qishlog'i.

Kitob bo'lar ta'rifi,
Yozsa ming bir sahifa.
Donishqishloq ahlidan
Tinglang uch-to'rt latifa...

MATMUSANING QALPOG'I

Qalpoq oldi Matmusa,
Qalpoq desa – qalpoqday.
Uni kiyib Matmusa,
Yigit bo'ldi chaqmoqday.

O'nta qo'yga arziydi,
Yaraqlashi bir jahon.
Bir qarasang – suvsardek.
Bir qarasang – olmaxon.

Qalpoq emas – ertak u,
Qalpoq emas – tilla toj!
Qo'ying-chi, restoranda
Yuvmasa hech yo'q iloj.

Kirdilar, o'ltirdilar,
Buyurdilar araqni.
Dono Matmusa uchun
Ichdilar bosh qadahni.

Qalpoqqa teri bergan
Suvsar uchun ichdilar.
Shunday qalpoqni sotgan
Ovsar uchun ichdilar.

Eslanmagan qishloqning
Itigacha qolmadi.
Maqtalmagan qalpoqning .
Ipigacha qolmadi.

Xo'p ichdilar o'ylamay
Hisob-kitob qilmoqni.
Oxirida pul yetmay,
Topshirdilar qalpoqni.

MATMUSANING LAGANI

Matmusavoy shahardan
Lagan olib qaytardi.
Yo'l-yo'lakay o'y surib,
O'z-o'ziga aytardi:

Bu laganni ko'tarib
Olib borsam qishloqqa,
Xotin uni albatta,
Idish qilar pishloqqa.

Tiyib bo'lmas hech qachon
Bola-chaqa deganni.
Ular pishloq talashib
Sindirishar laganni.

Shunda izlab chegachi
Men notavon bechora,
Qayta kelib shaharga
Bo'ladirman ovora.

Mashoyixlar gapi bor
Ish ko'zini bil, degan.
Har yumushda ertaning
Hisobini qil, degan.

Nima qilsam ekan deb,
Bir dam o'yga toldi u.
So'ng laganni sindirib,
Chegalatib oldi u.

Shunday qilib, uyiga
Qaytdi og'zi quloqda.
Hamma uning aqliga
Qoyil qoldi qishloqda.

MATMUSANING CHARXPALAGI

Polvon edi Matmusa,
To'rt fil kuchi jam edi.
Qishloqda eng zo'r, ammo
Aqli bir oz kam edi.

Matmusani shundan hech
Ko'zga ilmas edilar.
Qo'rsalar ham undan, hech –
Hurmat qilmas edilar.

Bir kun dedi Matmusa,
Shunday kuchga egamen.
Shuhratim yo'q el aro,
Beobro'man nega men?

Ot ko'tardim tish bilan,
Kuldi faqat odamlar.
Arzimagan ish bilan
Topdi hurmat odamlar.

Men ham aqlim ko'rsatib
Hayron qilay hammani.
Dono bo'lib bir o'zim,
Nodon qilay hammani.

Bo'z ariqda ko'p zamon
Bor eski bir charxpalak.
Ko'ribdiki, bir tomon
Aylanar u g'ildirak.

Balki ming yil narida
Aylangandir shu yo'sin.
Matmusaning davrida
Yangilik bir ish bo'lsin.

Turdi bir oz o'y surib,
Yurdi shaxdam ilgari.
Charxpalakni sug'urib
Shartta qo'ydi teskari.

Bu ijoddan el darak
Topdi sahar pallada.
Jadal chopar charxpalak,
Lekin suv yo'q dalada.

O'ylar ahli ulamo
Tuzatmoqning yo'lini.
Mag'rur turar Matmusa
Belga qo'yib qo'lini.

Kim charxpalak kosasin
Yalpoq qilish kerak, der,
Kim kosaga osma sim
Qopqoq qilish kerak, der.

Der idroki eng yuksak
Qashib turib kallani:
– Daryoni sal ko'tarsak.
Sal tushirsak dalani...

– Yo'q, ish bitmas «sal» bilan!
Qishlog'imiz erlari
Charxpalakni gal bilan
Aylantirsin teskari.

– Yo‘q, kuchimiz ojizroq,
Qiynalmasin el joni.
Teskariga oqizmoq
To‘g‘ri bo‘lar daryoni.

Emish, hamon qilar bahs
O‘sha qishloq erlari.
Charxpalak-chi, suv bermas,
Aylanarmish teskari.

MATMUSANING TANDIRI

Matmusaga bir kuni
Xotini: «Hoy, er, – dedi.
Hammada bor, menga ham
Tandir qurib ber», dedi.

Pishiq edi Matmusa,
Boshga qo'yib qo'lini,
O'ylab topdi eng arzon
Tandir qurmoq yo'lini.

Dehqonchilik – somon, jun,
Loy qorishni biladi.
O'zi tayyor qolip-ku,
Nega pul sarf qiladi?

Loyni qordi, ishlatib –
Zang ketmon-u paqirni.
So'ng oftobga cho'k tushib,
Bolalarni chaqirdi.

Qiyqirishib bolalar
Atrofida chopdilar.
Qorni, bo'yni aralash
Loyshuvoqni yopdilar.

Bundoq tandir bo'lmagan,
Yo'qdir hech bir kitobda.
Tandirini Matmusa
Quritadi oftobda.

Qotgan sari tanda loy,
Har bir mo'yi jimirlar.
Chig'anoq qurt singari
Faqat boshi qimirlar.

Ko‘p qiynaldi Matmusa,
Mard emasmi – chidadi.
Tandir tayyor, endi mard
Undan qandoq chiqadi?

Pilla yorar kapalak,
Qil sug‘rilar xamirdan.
Lek Matmusa chiqolmas
O‘zi qurgan tandirdan.

Yetar yetti qo‘shniga
Uning nola-xonishi.
Maslahatga yig‘ilar
Qishloq ahli donishi.

Kim der: E voh, bechora,
Kim der: Ko‘ring taqdirni.
Bahs boshlandi – masala:
Butun olmoq tandirni.

Oxir dedi bosh hakam,
Chimirgancha qoshini:
– Bir chora bor: arralang
Matmusaning boshini.

Mayli, dedi Matmusa,
Rozi bo‘lmay netayin,
Bilmadinglar qadrimni,
Hammang jinni, betayin.

Kessangizlar boshimni,
Men niyatga yetarman.
Boshim olib bu yerdan
Biror yoqqa ketarman.

MATMUSANING UYLANISHI

Safar qildi Matmusa
Olisdagi shaharga.
Ul shaharda yo‘liqdi
Bir hur pari-paykarga.

Bo‘ydoq edi Matmusa,
Uzoq turmay o‘ylanib,
Qishlog‘iga qaytdi u
Ul sanamga uylanib.

Hech gap emas baxt kelsa,
Aytar omad deb buni:
Uch oy o‘tmay jononning
Yaqinlashdi oy-kuni.

Hamma hayron, hamma lol:
«Biz bir yilcha kutardik,
Matmusaning xotini
Chiqib qoldi udarnik».

Ne ekan deb, shoshilib
Zarbdorlikning bu siri,
Chopib keldi suhbatga
Donishgazet muxbiri.

«Biz ham chetda emasmiz,
Biz ham sherik mehnatga»,
Deb Matmusa tirjayib,
Qo‘shiladi suratga.

Ertasiga bu xabar
Tarqab ketdi har yoqqa.
Sarlavha ham chiroylik:
«Ilgʻor oʻrnak – qishloqqa».

Xat yogʻilar erlardan:
Tashabbusni qoʻllaymiz!
Xotinlarni tajriba
Almashishga yoʻllaymiz!

«Alvon-alvon shiorlar
Paydo boʻlar har joyda:
«Yangilikka – katta yoʻl!»
«Toʻqqiz oyni – uch oyda!»

Hayʼatlarda kekkayib
Yayrab yurar Matmusa.
Biz undoq, biz bundoq deb
Sayrab yurar Matmusa.

Alqissa shu – baʼzida
Shunday boʻlib qoladi –
Birov qilib mehnatni,
Birov obroʻ oladi.

QIZIQUVCHAN MATMUSA

Oppoq ko'ylak, yangi shim
Kiyib olib bayram kun,
Uyga qaytar Matmusa
Shirin bo'lib kechqurun.

Qaytar zavqqa qo'shib zavq,
Ham kuch qo'shib kuchiga.
Bir payt ko'rsa, allakim
Simyog'ochning uchiga –

Qog'oz osib qo'yibdi,
Ikki qator yozib xat.
O'qimoqqa Matmusa
Harchand qilar harakat –

U tomondan qaraydi,
Qaraydi bu tomondan.
Bilmay ketsa ne xat bu,
Chiqa olmas armondan.

Qiziquvchan ishtiyoq
Unga tinchlik bermasdi.
Ko'ylakni ham ayamay
Simyog'ochga tarmashdi.

Chiqdi, ko'rdi, o'qidi,
Kim aqldan ozibdi?
«Ehtiyot bo'l, simyog'och –
Bo'yalgan», deb yozibdi.

O'qidi-yu tanidan
Chiqib ketdi muzdek ter,
Uyga kelib daftarga
Yozib qo'ydi to'rt yo'l she'r:

«Ey, odamlar, bilishdan
O'zingizni tiymanglar.
Qiziquvchan bo'lsangiz,
Yangi ko'ylak kiymanglar!»

MATMUSA – RASSOM

Ko'chma muzey kelibdi
Bizning Donishqishloqqa.
Eshitdi-yu Matmusa,
Shoshib qoldi u yoqqa.

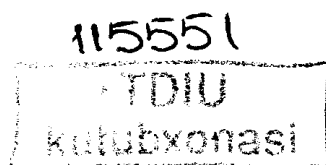
Ko'rdi borib mo'ylovdor
Qilich taqqan zotlarni.
U zotlarning ostida
Gijinglagan otlarni.

Ayniqsa, deng, ayollar,
Qarab-qarab oldi u.
Boqib ba'zi suratga,
Surat bo'lib qoldi u.

Biri biridan qiziq,
Bir-biridan zo'r, ammo
Abstrakt san'atga
Tushunmadi mutlaqo.

Dedi: shu suratga ham
Pul to'lashar, hoynahoy.
Demak, rassom ishi zo'r,
Demak, rassom juda boy.

Dedi: san'at kim uchun?
San'at hamma uchunmi?
Men ham endi bu ishda
Sinab ko'ray kuchimni.

Qat'iyatli – Matmusa,
U og'ziga so'z oldi.
Uyga kelib sandiqdan
Paytavalik bo'z oldi.

Tog'oraga rang qordi,
Bo'lsin uchun sozgina,
Qo'shdi tarnov suvidan,
Qo'y qiyidan ozgina.

Qo'lcho'pni siz so'ramang,
Topqirliqdan kamoli –
Guldek mo'yqalam bo'ldi
Echkisining soqoli.

Toldan yog'och kesdi-yu
Chorcho'pni ham bopladi.
So'ng u turfa matoga
Turfa rangni chapladi.

Qarabsizki, rasmtaxt,
Shartta qo'yib imzoni,
Olib keldi muzeyga,
Lol qilgani dunyoni.

Ko'rinarli joy topib,
Osdni uni devorga,
Allaqanday «izm» deb
Yozib qo'ygan qatorga.

Ertasiga keldilar
Mutaxassis xodimlar.
Ya'ni, o'sha «izm»ning
Piri bo'lgan olimlar.

Qaradilar, ko'rdilar.
Hech tish o'tmas anglarga.
Kim der: Ko'ring uslubni.
Kim der: Qarang, ranglarga.

Bu g'arbdagi zo'r usul
Antirasm, der birovi.
Primitivizm
Yangi oqim, der birovi.

Xullas, ko'chma muzeydan
Bu surat ham joy oldi.
Matmusaga pul chiqib,
Bitta samantoy oldi.

Ey, yoronlar, borsangiz
London, Parij, Rumoga,
Muzeylarda bir qarang
O'sha tanish imzoga.

Jilva qilib o'zgacha,
Bo'y taratib turibdi.
Matmusa chizgan surat
Dunyo kezib yuribdi.

MATMUSANING DUTORI

Matmusa qo'y sotgani
Shaharga kelib qoldi.
Qaytishda bitta qo'yning
Puliga dutor oldi.

Uyga kelgach, yo'lakka
Bog'ladi-yu otini,
Zavqi sig'may yurakka,
Chaqirdi u xotinni.

Mana, xotin, ko'rib qo'y,
Manovni dutor deydi.
Manov bog'ichni parda,
Manov ipni tor deydi.

Manov quloq, bu xarrak,
Ya'ni, eshak boladir.
Shaharlik uni bunday –
Bunday qilib chaladir.

«Munojot» deb otini,
Matmusa kuy chalibdi.
Quloq solib xotini,
Rosa qoyil qolibdi.

Depti:
Rahmat, shaharlik –
Yaxshi cholg'u beribdi,
Faqat bitta narsaga
Aqlim yetmay turibdi.

Bir mahal bobomda ham
Shunday cholg'u bor edi.
Esimdan adashmasam,
O'sha ham dutor edi.

Lekin u chalmay turib,
Qulog'ini burardi.
Barmog'i ham manov ip
Ustida yugurardi.

Sen bo'lsang bitta yerni
Tutgancha qolaverding.
Bir xil ting'ir-ting'irni
Qo'ymasdan chalaverding.

Jahli chiqib Matmusa,
Xotinini so'kibdi.
Ketgan qo'yi uchun ham
Alamini to'kibdi:

«Ey, xotin, sen eringga
Nodon gapni deb qo'yding.
Nima bo'ldi?
Yo qarib
Es-hushingni yeb qo'yding?

Bobong qo'li dutorda
Yugursa, yugurgandir.
Sho'rlik kerak pardani
Topolmay qidirgandir.

Endi men chalganimda
Og'zingni yum, jim, depti:
Bobong parda qidirgan,
Men uni topdim», depti.

Matmusa shunday qilib,
Ko'kragini keribdi.
Erini dono bilib
Xotin ham tan beribdi.

Alqissa shu:
Mashshoqlar –
Qidirishni tashlasin.
Kerak pardani topgan
Matmusalar yashasin!

TANDIR KIYGAN MATMUSA

O'zi tandir qurolmay,
Ko'nib oxir taqdirga,
Shahar tomon yo'l oldi
Matmusavoy tandirga.

Tandir bozor qizigan,
U tushgacha aylandi.
Va nihoyat bozorning
Zo'r tandiri saylandi.

Chertsa, uch kun jaranglar,
Bir umrga yetadi.
Lekin uni qishloqqa
Qanday olib ketadi?

O'ylab ko'rsa, eshakka
Ortmoqning yo'q chorasi.
Ortganda ham arqonlab
Tortmoqning yo'q chorasi.

Ahli bozor yig'ildi,
Qizib ketdi maslahat.
Barchada bir shu tashvish,
Hammada shu o'y faqat.

Kengashildi, o'ylandi,
Mindirildi oxiri.
Eshagiga – Matmusa,
Matmusaga – tandiri.

U shod, bundoq tadbirni
Topmas eng zo'r topqir ham.
O'zi yayov qolmadi,
Zap o'rnashdi tandir ham.

«Hayyo-hayt» deb yo‘l oldi
Donishqishloq tomonga.
Mana, tandir ichidan
Qarab borar osmonga.

Har qanchaki intilar
Matmusa yo‘l ko‘rolmas.
Mening uyim qayda? – deb
Odamlardan so‘rolmas.

Ketib borar tavakkal,
Ko‘kka qarab «Tangrim!» – der, –
Meni qilma sharmanda,
Eshagimga aql ber».

Bedapoya ko‘rganda
Eshak sho‘rlik netadi?
Qishloq qolib mag‘ribda,
Mashriq tomon ketadi.

Kun botar-u shom tushar,
Yulduz chiqar osmonga,
Hamon borar Matmusa,
yetmas manzil-makonga.

Deydilarki, to bu dam
Yo‘lda emish Matmusa.
Boshi ham yo‘q, cheki yo‘q
Cho‘lda emish Matmusa.

Ayo do‘stlar, adashgan
Bir mo‘mindan kulmaylik.
Matmusadek o‘zimiz
Tandir kiygan bo‘lmaylik!

MATMUSANING MEHMONDO‘STLIGI

Mehmon juda azizdir
Donishqishloq tomonda.
Derlar, mayli biz o‘lsak,
Mehmon bo‘lsin omonda.

Mana, shaharlik mehmon
Qishloq kezib yuribdi.
Unga go‘zal tabiat
Ma’qul bo‘lib turibdi.

Ayniqsa, to‘polon soy
Mehmonga yoqib ketdi,
Oh-oh deb suvga tushdi,
Tushdi-yu, oqib ketdi.

Goh cho‘kar, goh ko‘rinar,
Dod solar: «Qutqaringiz»,
«Spasite», «dast bideh»,
«O my friend, help me, please».

Ispancha, portugalcha,
Lotincha qichqiradi.
Belni ushlab Matmusa
Hayron bo‘lib turadi.

«Shuncha tilni o‘rganib
Boyvachcha bo‘larmiding?
Undan ko‘ra suzishni
O‘rgansang o‘larmiding».

Ovozi o'chganida
Suv kirib tomog'idan,
Mehmonni olib chiqdi
Ushlab bo'yin bog'idan.

«Shaharlik shaharlik-da»
Der Matmusa ko'nglida,
«Kerakli arqonini
Olib yurar bo'ynida».

Qirg'oqqa chiqdi shoshmay,
So'ng aqlini yuritib,
Arqonidan daraxtga
Osib qo'ydi quritib.

MATMUSANING QO'SHIG'I

Beish qoldi Matmusa,
Endi ne qiluv kerak?
Bir tovuqqa, albatta,
Ham don-u ham suv kerak.

Bekor qolsang yostiq ham
Yonboshingga botadi.
Televizorga tokay
Termilgancha yotadi?

Oinai jahonda
Kuylamagan og'iz yo'q.
O'ylab ko'rsa o'zidan
O'tadigan hofiz yo'q.

O'yladi, avval boshni,
So'ng yonboshni qashladi.
To'rtta odam yig'ilsa
Qo'shiq aytaboshladi.

Eshitarmi odamlar,
Eshitmasmi, ishi yo'q?!
«Bog' aro»ni ko'tarar,
Bas, deydigan kishi yo'q.

O'zi bo'lar mahliyo
O'zi aytgan kuylarga.
Taklif bo'lsa, bo'lmasa
Boraverar to'ylarga.

Matmusa kelgan yerdan
Qochar bo'ldi odamlar,
Tunlar quloqqa yostiq
Bosar bo'ldi odamlar.

Oqsoqollar dedilar:
Bir ilojni o'ylaylik.
Matmusani qishloqqa
To'ra qilib qo'yaylik.

Bo'lsa katta amaldor,
Kursisi baland bo'lsa,
Majlis, qabul, nutq, safar...
Xullas, doim band bo'lsa,

Balki qo'shiq aytishga
Vaqti qolmas, ulgurmas.
Amalidan uyalib
Hofizlikni ep ko'rmas...

Kelishdilar, Matmusa –
Endi qishloq to'rasi.
Ko'payib qoldi, ko'ring,
Qadrdoni, jo'rasi.

U kursida o'ltirar,
Qo'lni qo'yib beliga.
Yana ham qiyin bo'ldi
Donishqishloq eliga.

Kimki biror ish bilan
Huzuriga kiradi –
Matmusa arz eshitmas,
Qo'shiq aytib beradi.

Chidab sukut saqlagan
Marhamatga esh bo'lur.
Qo'shig'ini maqtagan
Albat ishi besh bo'lur.

Oqibat Matmusaning
Kasali battar bo'ldi.
Sahar boshlab ashula
Kechgacha aytar bo'ldi.

Oqshomlari guzarda
Avjni olib turadi.
Eshitsang-ku xo'b-u xo'b,
Eshitmasang – uradi.

To'ra bo'lgach, boshqa xil
Ovozlarni yo'qotdi.
Meni mazax qildi, deb
Xo'rozlarni yo'qotdi.

Donishqishloqda endi
Boshqa biror qo'shiq yo'q.
Birgina Matmusaning
Qo'shig'iga to'siq yo'q.

Odamlar ijirg'anib,
Qarg'ab, quloq soldilar.
Iloj qancha, oxiri
O'rganib ham qoldilar.

Hatto qo'msab, noyob deb,
So'ylar bo'ldi xaloyiq.
Matmusaga o'xshatib
Kuylar bo'ldi xaloyiq.

Qarsak, olqish, madhiya
Avjga chiqib basma-bas,
Xalq dedi: bizga endi
Boshqa qo'shiq kerakmas.

Hammamiz bu qo'shiqning
Fidoyisi bo'larmiz.
Uni aytib yashadik,
Uni aytib o'larmiz.

Alqissa, bulbuli yo'q,
Xo'rozi yo'q ul ma'vo –
Donishqishloqda hamon
Yangrar yolg'iz bir navo.

MATMUSA VA O'G'RILAR

Savdo qilib Matmusa
Qaytar ekan yo'liga
Tushib qoldi shaharlik
O'g'rilarning qo'liga.

Yechintirdilar avval,
So'ng do'pposlab urdilar.
O'chsin deya ovozi
Karnay chalib turdilar.

Shu-shu, ko'p yil Matmusa
Bu shaharga qaytmadi.
Ichga yutdi alamin,
Hech kimsaga aytmadi.

Aytsa nima, el faqat
Kulgi qilar ermaklab...
Qariganda nihoyat
Nabirasin yetaklab –

Matmusa yana o'sha
Shahar sari yo'l oldi.
Bu safar katta to'yning
Ustidan chiqib qoldi.

G'at-g'at karnay, nog'ora
Takatumni urardi.
Matmusadan nabira
Bu nima, deb so'rardi.

Bobo aytar: bu ishni
Mendan so'rma, bolajon,
Bir sho'rlikni, hoynahoy,
Qilmoqdalar chalajon...

Do'stlar kulmang, bu hikmat
Matmusadan qariroq,
Nog'ora-yu karnaydan
Yuring doim nariroq.

MATMUSANING AMERIKA OCHISHI

Gazeta o'qib yotib
Matmusa o'y o'yladi.
Elni yig'ib ertalab
Shunday bir nutq so'yladi.

Donolar! Sizga aytay
O'ylagan bir xayolim.
Uni aytishdan avval
Bordir bitta savolim.

Ayting, Amerikaga
Kim dastlab qo'ygan qadam?
Kolumbmi? Yo'q! Xitoylar –
Besh ming yilcha muqaddam.

Ular borgan kunchiqar,
Ya'ni bizning tomondan.
So'ng bu qit'ani ochgan
Kolumb narigi yondan.

Endi men sizga aytsam
Maqsad-u muddaoni:
Bizning zamon nomchiqar
Ish qilmoqning zamoni.

Kiroyi dong taratsak
Dunyoga tarataylik.
Amerika ochmoqqa
Yangi yo'l yarataylik.

Kirishsak Xitoyni ham
Kolumbni ham yiqamiz.
Shu joydan yer kavlasak
Nyu-Yorqdan chiqamiz.

Lekin bizlar qaziymiz
Qishloqning etagidan.
Shunda teshib chiqamiz
Naq Oq uyning tagidan.

Jahonni lol qoldirib
Shuhrat olib qaytamiz.
Prezidentni shartta
Qopga solib qaytamiz.

Jahonshumul inqilob
Bundan oson hal bo'lmas.
Yer yuzida shundan so'ng
Boy-u kambag'al bo'lmas.

Matmusaga qarsaklar
Ostida to'n yopildi.
Ammo – lekin ba'zi bir
«Mujmal»lar ham topildi.

Kimdir dedi: – Bu ish zo'r,
Menda faqat bir xayol:
yer darz ketsa, ikkiga
Bo'linishi, ehtimol.

Birov dedi: – Biz agar
yer sharin teshib qo'ysak,
G'o'rillab shamol ursa
Bo'lasmikin yelvizak?

Va lekin Matmusani
Yoqlab ketdi ko'pchilik.
Vahima qilganlarni
Boplab ketdi ko'pchilik.

Donishqishloq shu kundan
Boshqa ishni tashladi.
Matmusa aytgan joydan
Xandaq kavlay boshladi.

Rosa terga tushdilar,
Kun tobida, yer zarang.
Ish bitay degan chog'da
Suv chiqib qoldi, qarang.

Ishga tushdi paqirlar,
Bir zum orom bo'lmadi.
Kechgacha suv tortdilar,
U hech tamom bo'lmadi.

Tirishdilar kun bo'yi,
Ertalab tirishdilar.
Bo'lmagach, boshqa yerni
Kavlashga kirishdilar.

Donish ahli chayir xalq,
Donish ahli ko'p shovvoz.
yer qazib, suv chiqarib
O'tdi ko'p qish va ko'p yoz.

Bu mehnatdan ko'mildi
Yarim qishloq tuproqqa.
Qolgan yarmi aylandi
Qurbaqazor botqoqqa.

Ko‘p vaqtgi, Donishqishloq
Mingquduq deb atalar.
El ichida Matmusa
Mirquruq deb atalar.

Lekin u yo‘ldan qaytmas,
Der, bu yo‘l haq yo‘lidir.
Xalq uni tanlagan, bas,
Demak, u xalq yo‘lidir.

Simiramiz suv kelsa,
Tosh kelsa kemiramiz,
Ochamiz Amerika,
So‘ng uni yemiramiz.

Yaqinda u qishloqdan
Keldi yaxshi bir xabar.
Pudratga o‘tganmishlar
U yerda ham odamlar.

Borib ko‘rdim, shiddat zo‘r,
Umid katta, ish katta.
G‘ayrat qilgan bir joydan
Teshib chiqar, albatta.

MATMUSANING HAYKALI

Matmusa – buyuk odam!
Matmusa zo‘r sarkordir!
Unga, tirik bo‘lsa ham
Haykal qurmoq darkordir!

Kelishdilar donolar,
Tashabbuskor ko‘p edi.
Matmusa-chi?
U – kamtar,
Yo‘q demadi, xo‘p dedi.

Juda katta shahardan
Chaqirdilar ustani.
Ish boshlandi sahardan,
Ha, yashavor!
Bos, qani!

Donolarda zo‘r g‘ayrat,
Donolarda kuch katta.
Lekin ulug‘ harakat
Oson bo‘lmas albatta.

Kimnidir xarsang bosdi
Kavlaganda tagidan.
Kimdir arrada kesdi
Yog‘och deb bilagidan.

Qorishmada bir dono
Tizzadan botib qoldi.
Botsa mayli-ya, ammo
Sementda qotib qoldi.

Baribir deng ming olqish,
Zafar qayda chekmay jon?
Saraton boshlangan ish
Xullas, bitdi qahraton.

Qiyqiriq, hay-hay bilan
Maydonga el sochildi.
G'ata-g'ut karnay bilan
Ko'ring, haykal ochildi.

Siz bundoq ajib tasvir
Ko'rmagansiz jahonda.
Matmusa turar mag'rur
Yaxtak, uzun ishtonda.

Xaloyiqqa ko'rsatib
Baxt-saodat yo'lini,
Polvon turar uzatib
Mashriqqa o'ng qo'lini.

Chap qo'lida ushlagan
Taqqasini g'ijimlab.
Yonida chaynab yugan
Eshak turar gijinglab.

Belbog'ida osig'liq
Nosqovog'i yarashgan.
Hammadan ham popuklik
Ishtonbog'i yarashgan.

Ta'rifi ado bo'lmas,
Hamma lol-u hayratda.
Lekin bexato bo'lmas
Zo'r asar ham albatta.

Qo'lda taqya – ko'p ulug',
Usta uni do'ndirgan.
Lek qo'ldagi esda yo'q,
Boshiga ham qo'ndirgan.

Poyabzal juda yaxshi,
Faqat ozgina yanglish –
Bir oyog'ida – mahsi,
Bir oyog'ida – kalish.

Eshak ham o'ziga xos,
Bordir andak chatog'i:
Qulog'i bitta, xolos,
Lekin beshta oyog'i.

Bularga ahli donish
Qilgani yo'q e'tibor.
Chunki asosiy yanglish –
Boshqa, ular ko'p hushyor.

Hammaga ham jon shirin,
Axir shafqat kerak-da.
Havo sovuq, izg'irin,
Nega haykal yaxtakda?

Shu holatda misli sham
Sovuqda tursa uch kun,
Matmusa ham, eshak ham
Harom o'lishi mumkin.

Muhokama vaqtida
Matmusa ham bor edi.
U ishonch-u ahdida
Mahkam, ustivor edi.

Dedi qat'iy va keskin:
Qaytadan qurmoq kerak!
Haykal ustiga po'stin,
Boshiga qalpoq kerak.

Esladi u jun paypoq,
Paxtalik shimini ham.
Dedi qiling qalinroq
Eshak to'qimini ham.

El – botir, elga balli,
El hujumga tashlandi.
Matmusaga haykalni
Qayta qurish boshlandi.

Ish bo'lmadi ozmuncha,
Ko'plar bo'ldi qahramon.
Yangi haykal bitguncha
Yoz ham keldi – saraton.

Mana, quyosh o't purkar,
Shiddat bilan bir yoqda.
Bir yoqda haykal turar
Pocha-po'stin, qalpoqda.

Xalq kular bu alfozdan,
Qah-qah, mazax bitmaydi.
Barcha der bir ovozdan:
Bunaqasi ketmaydi.

Avvalgisi asli g'o'r,
Xatosi bir qop edi.
Ammo o'sha edi zo'r,
O'sha bizga bop edi,

Ma'qulgina Matmusa
Aqli – shayintarozi.
Der: «Ko'pchilik ne desa
Biz emasmiz norozi».

Yana mehnat. Yuz kuncha
Ter to'kdilar bearmon.
Yozgi haykal bitguncha
Qish keldi-ku qahraton...

Kim bilsin bu charxpalak
Aylanardi necha yil –
Qishda – yozlik bo'z yaxtak,
Yozda – qishlik shamoyil.

Lekin Matmusa bir kun
Ishni shartta qildi hal.
Dedi: to'rt fasl uchun
Quringlar to'rtta haykal!

Xalq unga aytdi olqish
To'rtta haykal quramiz!
Bahor-u yoz, kuz-u qish
Almashtirib turamiz!

Bu voqea yuz bergan
Juda olis zamonda.
Endi el aqli teran
Donishqishloq tomonda.

Surishtirsa agarda
Xalq yuz foiz savodlik.
Olimlari shaharda
Qilayotir ustodlik.

Borib ko‘rdim yaqinda
Matmusa sog‘ yuripti.
Endi yoz-u qish unda
Bitta haykal turipti.

Eslab o‘tgan u ishni
Hangomalar qilishar.
Haykal – tosh,
Yoz-u qishni
Farq qilmaydi, bilishar.

Lek ehtiyot har holda
Zarar qilmas hech qachon.
Qish kelganda haykalga
Yopib qo‘yishar chopon.

MATMUSANING ESHAK SOTGANI

Matmusaning eshagi
Aynib qoldi daf'atan.
Yaqinlashib bo'lmaydi
Na olddan, na orqadan.

Qo'shqavat arqonni ham
Uzar bo'ldi haromi.
Hangraganda olamni
Buzar bo'ldi haromi.

Minib bo'lmas ustiga,
Koptok qilib otadi.
Bo'ldi endi. Matmusa
Eshagini sotadi.

Lekin qadimdan qolgan
Bozordagi qoida:
Nima sotsang, aybini
Aytish kerak joyida.

Hech kimsa Matmusadek
Qiyin holga qolmaydi.
Bachchag'arning aybini
Aytsang, birov olmaydi.

Aytmasang – yana gunoh!
Matmusa ko'p o'yladi.
O'ylab-o'ylab bozorda
Shunday deya so'yladi:

«Eshagim – arzon eshak,
Kelabersin xaridor.
O‘zi eshak bo‘lsa ham
O‘nta otning kuchi bor.

Eshagim polvon eshak,
Ko‘p xushnafas eshagim.
Aybi bo‘lsa, birgina,
Odam emas eshagim».

Bozor ahli kuladi:
Shunaqa ham bo‘larmi?
Eshak axir eshak-da,
Eshak odam bo‘larmi?

Boshqa aybi bo‘lmasa,
Bunday ulov qayda bor?
Eshakni olib ketdi
Arzonga bir xaridor.

Qutuldim deb azobdan
Shukur aytdi Matmusa,
Pulni hamyonga solib,
Uyga qaytdi Matmusa.

Qaytdi-yu qotdi hayron
Holat – xuddi kechagi.
Og‘ilda bog‘liq turar
Pishqirgancha eshagi.

Aftodahol xaridor
Yig‘lab turar qoshida,
Qo‘li, oyog‘i mayib,
To‘rtta g‘urra boshida.

Matmusaga der: «Inson!
Imoningdan qaytdingmi?
Eshak sotding, tepadi,
Tishlaydi, deb aytdingmi?

Eshak emas, to'ng'iz-ku,
Bu maxluqing meni yer.
Senda boshqa gapim yo'q,
Eshakni ol, pulni ber».

Matmusa javob aytar:
– Senga eshak sotganman.
Hushyor bo'l, deb tayinlab
Odammas, deb aytganman.

Endi qolma yo'lingdan,
Men bilan gap talashma,
Arzon deb bir adashding,
Boshqa sira adashma.

Do'stlar!
Siz ham Matmusa
Hikmatin unutmanglar.
Eshaklardan hech qachon
Odamiylik kutmanglar.

MATMUSANING BOG'I

Dono bo'lib Matmusa
El ko'nglini chog' qildi.
Donishqishloq chetidan
Qo'riq ochib bog' qildi.

Bog' mevaga kirganda
Yig'in bo'ldi kattakon.
Matmusaga o'qildi
Ming olqish-u sharaf-shon.

Qishloq uchun bog'ning ham
Darkorligi bilindi.
Matmusaga shu kundan
Maosh tayin qilindi.

Bog' bor, bog'bon bor, endi
Bir rahbar ham kerakdir.
Ish ko'rgan bir ulug' zot
Tayinlandi direktor.

Bog' bor, bog'bon bor, mana
Rahbarlik bor, ish katta.
Sekretarsiz, shofyorsiz
Boshliq bo'lmas, albatta.

Boshliq bo'lmas, albatta
Bir juft o'rinbosarsiz.
To'rtta "zav"ga sakkizta
Yordamchi ham zararsiz.

Cho't qoqishga o'n kishi,
Pul sanashga qirq odam.
Yarim qishloq – zampompom,
Yarimqishloq – pomzamzam.

Bir yil o'tgach donolar
Bog'ni taftish qildilar.
O'rgandilar, hamma ish
Joyida deb bildilar.

Faqat shtat qisqartish
Zaruratga o'xshadi.
Buyruq bo'ldi, Matmusa
Bog'bon ishdan bo'shadi.

Ey siz, do'stlar, borsangiz
Bizning Donishqishloqqa –
Qo'nib o'ting g'aroyib,
Bog'boni yo'q u boqqa.

O'zingiz bir hisoblang
Xodim ko'pmi, qumursqa...
Kirib oling siz ham bir
Telefonlik yumushga.

1976-1991

KELAJAKNING MATMUSALARI

Bir xo‘plam choy bahonasida
Unut bo‘lar g‘am-g‘ussalari –
Kelajakning choyxonasida
Kelajakning Matmusalari.

Matmusaga aytar Matmusa:
Shu yil uch yuz yoshga to‘laman.
Oh, bir zumda shuncha yil o‘tsa!
Yoqa ushlab hayron bo‘laman.

Javob aytar Matmusa: – «Adash,
Uch yuz nima, besh yuzimda ham
Juda shirin dunyoda yashash,
Hech o‘lgisi kelmaydi odam».

Boshqasi der: – «Tez o‘tsa davr,
Sabab kamroq bo‘lamiz yerda.
Goh joyimiz Alfa Kentavr,
Gohi manzil – Andromeda».

To‘rtinchisi aytar: – «O‘zimga
To‘qman, yo‘qdir hech kimdan kamim.
Bir tashvishim – «butlov qism»ga
Ketayotir barcha topganim.

Yetti yuzga kirsa-da hamon
Tashlamaydi otam aroqni.
Almashtirdik o‘n uch oshqozon,
O‘n sakkizta qora taloqni.

Yana aytar: – «Pul bor, oson bu,
Kambag‘alga ammo ko‘p qiyin.

Bir tola soch million bo'ldi-yu,
Odam qadri bo'ldi bir tiyin».

Yangi ming yil ostonasida
Hasratlashar, ko'p g'ussalari –
Kelajakning choyxonasida
Kelajakning Matmusalari.

QUMURSQALAR JANGI

Bir tup olma uzra kecha
Juda katta jang bo'ldi,
Boshlar ketdi necha-necha,
Necha oyoq lang bo'ldi.

Hasharotlar urushgani
Dahshat ekan,
Qaradim.
Oxir bitta qumursqani
Ushlab olib so'radim:

– So'yla,
Nechun bu mojaro?
Nimadandir bu nifoq?
Qumursqalar ahli aro
Zo'r edi-ku ittifoq?

Qumursqavoy dushmanidan
Uzib olgan oyoqni –
Tuflab,
Odam tili bilan
Tushuntirdi nifoqni.

«Asli bizlar
Bir tan, bir jon,
Bir uyadan chiqqanmiz.
Bir cho'p topsak,
Ko'rsak bir don,
Bir kovakka yiqqanmiz.

Shu paytgacha bir saf bo‘lib,
Ne ish qilsak teng qildik.
Bugun bir ish sabab bo‘lib,
Uch guruhga ayrildik.

Kecha bir gap topdi bizning
Tungi soqchi – tingchimiz.
Eshitdig-u hammamizning
Barbod bo‘ldi tinchimiz.

U tun bo‘yi bedor bo‘lib
Ko‘kka qarab yuribdi.
Unda sonsiz don sochilib
Yotganini ko‘ribdi.

Qumursqalar bugun tongda
Eshitib bu xabarni,
Yo‘lga chiqdik o‘sha onda
Kechiktirmay safarni.

Ahd qilganga yor deya baxt,
Tuproq oshdik,
Qum oshdik,
Nihoyat, shu katta daraxt
Tanasiga tirmashdik.

Maqsadimiz shu narvondan
yetmoq edi osmonga...
Ammo bir yo‘l
Nogihondan
Bo‘lindi uch tomonga.

Bir saf yo'lni o'ngga burdi,
Boshqa yo'lga boqmadi.
Bir saf esa chapga yurdi,
O'ng ularga yoqmadi.

Men tanladim o'rta shoxni,
Eng to'g'ri yo'l menga shul.
Ergashtirib ming hamrohni,
Tik osmonga soldim yo'l.

Alhol qanot qoqdi darg'a,
G'azab bilan bong urdi.
O'ng-u so'ldan ketganlarga,
Qayting, deya buyurdi.

So'ng dedi:
Biz qumursqalar
To'g'ri yo'ldan yuramiz.
Kim shu yo'ldan yurmasa gar,
Bitta qo'ymay qiramiz.

Burg'u chaldi bizning podshoh,
Jangga kirdik barobar.
Shundan daraxt bo'ldi janggoh,
Mozor bo'ldi sarosar».

Diqqatimni tortdi shu payt
Qanotli shoh qumursqa.
Uchib-qo'nib, u paydar-pay
Chorlar edi urushga.

Qarab turdim bir nafas tek,
So'zi qiziq ko'rindi,
Yaqin borsam,
Temuchindek
Ko'zi qisiq ko'rindi.

Uzoq-yaqin tarixlarga
Meni xayol uchirdi.
Ko'p dahshatni mitti darg'a
Xotiramga tushirdi.

Chidolmadim.
Chertki solib
Yo'qotdim bu badbaxtni.
So'ng
Supurgi, ohak olib
Oqlab qo'ydim daraxtni.

TUSH

(hazil)

Kecha koʻrdim dahshatli bir tush,
Kelolmayman oʻzimga hamon.
Bir yozuvchi roman yozarmish,
Men emishman unga qahramon.

Yozar emish meni xayolan
Yoʻq xislatlar qoʻshib borimga.
Hisoblashmas hech mantiq bilan,
Sira boqmas ixtiyoriga.

U ne desa, toʻtiqush monand
Men ham tilga jo qilarmishman.
Jarliklardan sakrab bepisand,
Tekis yoʻlda qoqilarmishman.

Nasib boʻlmay mahbub visoli,
Chekmoq kerak chogʻi nolalar.
Nutq soʻzlayman yorga, misoli,
Gazetdagi bosh maqolalar.

Oʻzim hayron oʻz qilmishimga,
Oʻzim bilmam, nedir matlabim.
Hozir qilib turgan ishimga
Toʻgʻri kelmas hozirgi gapim.

Laʼnatlayman qaro iqbolim,
Chidolmayman yurak dogʻiga,
Bora-bora aylanib qoldim
Bozingarning qoʻgʻirchogʻiga.

Bu kunimdan o'lganim afzal,
Deya qo'lga oldim-u pichoq...
Xudo o'zi asradi bu gal,
Bir seskanib uyg'ondim shu choq.

Boqdim, shukur, qo'l-oyog'im sog',
Shukur, tirik odamman o'zim.
Bir romanni o'qib banogoh
Ilinibdi salgina ko'zim.

BIR TAVAKKALCHI DEYDIKI...

Menga na sud-u savdo,
Bor, nima bo'lsa bo'lsin,
Mendan qoluvchi dunyo,
Bor, nima bo'lsa bo'lsin.

G'am qilmoq odatim yo'q,
O'ylashga toqatim yo'q,
Mendan so'rang tarallo,
Bor, nima bo'lsa bo'lsin.

Mendan ketarmi ketsa,
Menga kelarmi kelsa,
Kuydirma jonni aslo,
Bor, nima bo'lsa bo'lsin.

Ko'nglim saxoga moyil,
Hotamligimga qoyil,
Chekdim tavakkal imzo,
Bor, nima bo'lsa bo'lsin.

Sarmast erur xayolim,
Ham faylasufman, olim,
Bir g'oya menda tanho:
«Bor, nima bo'lsa bo'lsin».

BO'RI CHAQIRGAN MAJLIS VA BEODOB OT HAQIDA LATIFA

Bo'rining qorni to'ydi,
Go'sht ham tegdi joniga.
Echki, quyon, ot, qo'yni
Chaqirdi u yoniga.

Dedi: hozir to'q paytim,
Foydalanib qolinglar.
Menga dashnomlar aytib,
Tanqid qilib olinglar.

Qani, boshla, quyonboy,
Bir eshitay so'zingni.
Botirsan-ku, biyronboy,
Ko'rsatib qo'y o'zingni.

O'rtaga chiqdi quyon,
Avaylab o'z jonini.
O'ltirar bo'ri polvon
Qashlagancha qornini.

Quyon dedi: «Ming rahmat,
Menda hech shikoyat yo'q.
Sizdek oliy marhamat
Sohibi inoyat yo'q.

Men qulingiz na derdim,
Sizga fidodir jonim...»
Bo'ri xursand hayqirdi:
– Barakalla, Quyonim.

Buncha shirinsan, oqil,
Chidash qiyin, ne deyman.
Hozir to'qman, tongda kel,
Nahorga seni yeyman.

Quyong ketdi bosh egib,
Mung'aygancha dilxasta.
So'ng qo'yga navbat tegib
Minbarga chiqdi asta.

Dedi: Hech vaqt hech bo'ri
Bizdan hol so'rgan emas.
Minbar berib, joy to'rin
Munosib ko'rgan emas.

Bu obro', bu hurmatdan
Men terimga sig'madim.
Bunday zo'r marhamatdan
Ta'sirlanib yig'ladim.

Bizlar mo'min, ma'qul el,
Rahm et, o'zga ne deyman.
Bo'ri dedi: indin kel,
Seni tushlikka yeyman.

Qo'y ko'z yosh to'kdi ba'rab,
Isyon qilmadi lekin.
Ketarkan ma'yus qarab,
«Rahmat» deb qo'ydi sekin.

U ketgach keldi navbat
Uzunsoqol echkiga.
Unga tegdi taklif xat
Payshanba kun kechkiga.

Nihoyat oxirgi gap
Navbati otga yetdi,
U bo'rini mo'ljallab
Jag'iga chunon tepdi.

Olov sachrab ko'zidin
Bo'rida jon qolmadi.
Ketganicha o'zidan
Qaytib tura olmadi.

Hamon unutmas otning
Bu ishin va der har vaqt:
– Mendek demokratning
Padariga ming la'nat!

Bema'ni majlisga men
Ikki dunyo qaytmayman.
Ot – beodob, ot o'lsin,
Ziyofatga aytmayman.

Lekin unga tan berib,
Ichida «qoyil» dedi.
Quyong, echki va qo'yni
Aytgan vaqtida yedi.

RAIS VA SHOIR

Pillakor raisning da'vati ila
Shoir mehmon bo'lgach qishloqqa kelib
Madh yozdi yuksak she'r san'ati ila
Pillani tillaga qofiya qilib.

Yil ham o'tgani yo'q, mehmondo'st rais
Chorvador kolxozga o'tganin bilib
U qasida yozdi qalbi to'la his
Tuyani biyaga qofiya qilib.

Rais ishdan ketdi, u endi sobiq,
Shoir xabar olmas nazarga ilib.
Endi u she'r yozar uslubga sodiq
Raisni dayusga qofiya qilib.

1989

SHUM BOLA

Shundoq dedi, qulluq qilib,
Gapni qo'yib joyiga
Yangi zamon Shum bolasi
Yangi zamon Boyiga:

«Qoshingizga yana keldim,
Quloq soling, Boy ota,
Sidqi dildan xizmat qilay,
Ishga oling, Boy ota.

Fazilatim ko'pdir, yana
Aybimni ham aytganman.
Lekin endi yangi zamon,
Men yolg'ondan qaytganman.

Chunki endi yolg'onni hech
Aybgina deb bo'lmaydi.
Aldaganni balo urmas,
Aldangan ham o'lmaydi.

Shart emas Shum bola bo'lish,
Yolg'on bukun osondir.
Gazet to'la, kitob to'la,
Majlis to'la yolg'onidir.

Bitta yig'in – Kotibiyat,
Bitta yig'in – Rayosat.
Yolg'on endi davlat ishi,
Yolg'on endi Siyosat.

Innaykeyin demay turing,
Quloq soling, Boy ota.
Sidqi dildan xizmat etay,
Ishga oling, Boy ota.

O'n kishilik mehnat qilib,
Parcha nonga to'yaman,
Bir aybim bor, faqat ba'zan...
Rost gapirib qo'yaman».

Boy otaning jahli chiqdi,
Dedi, ko'nglim zormidi?
Yolg'oningga chidab edim,
Rost gaping ham bormidi?

Yo'qol, seni ishga olsam
Xonavayron bo'laman.
Yolg'oningdan omon qoldim,
Rost gapingdan o'laman!

G'azab bilan hassasini
Qo'lga oldi Boy ota.
Yangi zamon Shum bolasin
Quvib soldi Boy ota.

1991

YUBILEY

Rais so‘z beradi,
Parvoyi palak.
Minbarga boraman,
Gursillab yurak.
Sizning sha‘ningizga
So‘z aytmoq kerak.
To‘rda o‘ltiribsiz
Siz kerib ko‘krak.
Umringiz ulug‘lik –
Yoshiga yetib.
O‘lmagan qul borki,
Yosh to‘yi qilar,
Kimligin bilmagan
O‘shanda bilar.
Yayraydi xususan
Sizning kabilar.
Men endi ne deyin,
O‘rtoq yubilyar?
Turibman hay‘atning
Qoshiga yetib.
Hamisha yor bo‘ldi
Sizga farog‘at,
O‘zni o‘yladingiz
Dunyoda faqat,
Hech kimga yetmadi
Sizdan manfaat,
Bir shogird o‘stirmay,
Eshitmay rahmat
Keldingiz yubiley
Oshiga yetib.
Martaba, shon shuhrat,
Mol davlat uchun

Jon fido etmoqni
Bildingiz qonun.
Hirs ila nafs bo'ldi
Sizga rahnamun,
Muborak bu yoshga
yetdingiz bukun
Qancha pok insonlar
Boshiga yetib.
Hali ko'p yubiley
Ko'rarsiz, durust.
Yuzingizdan ketmas
Hali qizil tus.
Sizdan ko'p «karomat»
Ko'radi ulus,
Lekin «Yaxshi edi»,
Deydi el, afsus,
Borsangiz qabrning
Toshiga yetib.
Bilmay tavfiq nedir,
Nedir kamolot,
Umr kamoliga
Yetdi bir hayot.
Sizdek yashamasin
Olamda hech zot,
Mendek nutq aytmasin
Hech kimsa, hayhot,
Kasbdoshi yubiley –
Yoshiga yetib.

MAJLIS QILING

Vaqtingiz bo'sh bo'lsa ham,
Bo'sh bo'lmasa, majlis qiling,
Ko'nglingiz xush bo'lsa ham,
Xush bo'lmasa, majlis qiling,
Ovchilar, siz otgani
Qush bo'lmasa, majlis qiling,
Ahli bozor, sotgani
Go'sht bo'lmasa, majlis qiling,
Hech hisobmas, har kuni
Qo'sh bo'lmasa – majlis qiling.
Siz biror majlissiz o'tgan
Kunni kun deb aytmangiz,
Torting-u homuza,
Ma'ruza uzun deb aytmangiz,
Hamma takror etsa bir gapni,
Nechun, deb aytmangiz,
Ko'kka vovaylo qilib,
Garduni dun deb aytmangiz,
Dod demakka sizda
Tovush bo'lmasa, majlis qiling.
Siz ham, ey taftishchilar,
Majlis sanog'in tekshiring,
Hamqaror, kun tartib-u
Hujjat varog'in tekshiring.
Notiq og'zin tekshiring,
Some qulog'in tekshiring,
Kursi teshgan nozik ul
Joyda qadog'in tekshiring,
Gar jarohat unda
Qo'sh-qo'sh bo'lmasa, majlis qiling.
Ko'rmasin dehqon dala,
Sozanda soz, shoir qalam,

Ishchi ham dastgoh yoniga
Qo‘ymasin aslo qadam,
Ochmasin olim kitob-u
Qilmasin tajriba ham,
Kimki gap bilmas, bilar ish,
Qilsin o‘lguncha alam,
Ish bilarni urgani
Musht bo‘lmasa, majlis qiling.
Gar mabodo majlisingiz
Ertaroq bo‘lsa tamom,
Sizga lozimdir yig‘inni
Uyda ettirmoq davom.
Xonaga minbar yasang-u
Yuksaling oliymaqom,
Masala qo‘ymoqqa uyda
Bir sabab bo‘lgay mudom.
Gaz qozon yo vanna, yo –
Dush bo‘lmasa, majlis qiling.
Belni bog‘lang, bu jahonni
To‘ldiring qog‘oz bilan.
O‘zni aldang, bo‘lmaganni
Bo‘ldiring qog‘oz bilan.
Ish bilan shod etmangiz hech,
Kuldiring qog‘oz bilan.
Kim qog‘ozbozlikni suymas,
O‘ldiring qog‘oz bilan.
O‘lmasa u yoki
Behush bo‘lmasa, majlis, qiling.
Siz agar topqir esangiz,
Nafaqat sohib suxan –
Demangiz majlisni majlis,
Ot qo‘ying turli-tuman.
Gohi suhbat, gohi hay’at,
Davra deng, yo anjuman,

Lahzalik deng, haftalik deng,
Ne desangiz jon-u tan,
Nomi ming bo'lgach,
Faromush bo'lmasa, majlis qiling.
Vaqt o'tar, soat o'tar
Kun oy bo'lur, oy yil bo'lur.
Kim-u o'tgan umriga
Qarsak chalur, qoyil bo'lur?!
Fursat eng oliy hakamdur,
Doimo odil bo'lur,
Barcha bir kun ul hakamning
Hukmiga doxil bo'lur,
To'plangiz es-hushni,
Es-hush bo'lmasa, majlis qiling.

1982

Do'stlarimni hayron qoldirar
Ba'zan ishqiy she'rlar yozganim.
Hazilkashlar qo'ymasdan so'rar:
– Kuylaganing qaysi nozanin?

Yo'q dey desam, kulgi bo'laman,
Aldamoqni hech ko'rmayman ep.
Ne ham derdim, hazil qilaman,
Shoir hali izlanishda, deb...

1957

SHE'R HAQIDA SHE'R*(hazil)*

She'rim, mana, bitding nihoyat,
Tunim uyg'oq o'tdi qoshingda.
Bitding dedim, sevinma faqat,
Qancha ish bor hali boshingda.
Hali seni yo'nib, tarashlab
Yuz martalab o'chirmog'im bor.
Qayta-qayta g'ijimlab tashlab,
Takror-takror ko'chirmog'im bor.
Axir bir kun mavsuming yetib,
Kirganida g'o'za shonaga,
Asta sening qo'lingdan tutib
yetaklayman gazetxonaga.
Ilhom dilga bog'lagan qanot,
Shaxdam-shaxdam tashlaymiz odim,
Bizga aylab «shirin» iltifot,
Qarshi olar adabiy xodim.
Seni asta yonimdan olib,
Hayajon-la tutaman unga.
She'rmi? – deya u qovoq solib
Ko'zoynagin qo'yar burunga.
O'qib chiqar, tortmaga tashlar,
O'z ishini ettirar davom.
Endi, she'rim, shu kundan boshlab,
Sen meniki emassan tamom.
Hech kim seni she'r demas endi,
Hech kim demas qo'shiq yo g'azal.
Sen kuy, ilhom, shavq emas endi,
Bunda sening noming «material».
Urinmagin endi behuda,
Uchmoq uchun bog'lama qanot.

Orom olib shirin uyquda
Muharrirning tortmasida yot.
Yoz haqida bitilgan bo'lsang,
Shoshma, hali qish kelguncha tur.
Baxting kulib, yil o'tgach, arang
Yarming chiqsa, shunga ham shukur.
Hali seni, she'rim, necha bor
G'urbatlarga yetaklar taqdir.
Bunda qancha... muxlislaring bor,
Hali seni qilurlar tahrir.
O'zgaradi qancha kaloming,
O'zgaradi qanchalar lavhang.
Yozilganda «Tong» bo'lsa noming,
«Oqshom» bo'lar balki sarlavhang.
So'ng olamga yoygali qanot,
Elni o'zga qilgali «shaydo»
Quyosh yanglig' bir kuni – hayhot! –
Gazetada bo'lursan paydo.
O'z nomimdan taniyman arang,
Lol turaman sening qoshingda.
Navbat bilan tanqidchi akang
Yong'oq chaqar endi boshingda.
Tahlil aylab ters-u o'ngingdan,
Ikkimizni qiladi behol.
Xo'p do'pposlab, tanqid so'ngida
Ijodimga tilaydi kamol.

NASIHAT

(«*Kulgu mushoiralari*»dan)

Qo'lni ishga mohir etma,
Tilni gapga usta qil,
Ishni bir qilgan joyingda
Gapni albat yuzta qil.
Boshlig'ing oldida topmoq
Istasang sen e'tibor,
Qomating yuz turli bukkin,
So'zni ham ming tusda qil.
Jilmayib tur yonida, hech
Ochma tanqidga og'iz,
Taklifing bo'lsa o'ziga
Asta-yu ohista qil.
Tur desa tur, yot desa yot,
Chiqma zinhor izmidan.
Hech fikr qilma o'zingcha,
Qilma bir ish mustaqil.
Boshlig'ing ko'nglini bil sen,
Ketma pinjidan nari,
Paytini topsang mabodo,
Birga yuzta-yuzta qil.
Bil, senga bu besh nasihat,
Eng asosiy qoida:
Qo'lni ishga mohir etma,
Tilni gapga usta qil.

1968

SOCH MADHI

(«Kulgu mushoiralari»dan)

Bir zamonlar faxr etarding
Qop-qora soching bilan,
Sen bukun qoshimdadursan
Turfa qirmoching bilan.
Uchramas bundoq g'aroyib
Partav afshon bosh sira,
Kez Iroq birlan Ajamni,
Rumni Chinmochin bilan.
Maslahat, senga bukundan
Bir aso darkor ekan,
Kulsa yoshlar to'planib,
Quvgaysan og'oching bilan.
Yo'qsa, o'tganda yalang bosh
Ko'cha-yu bozordan,
Hammani bezor qilursan
«Po'sht»u «qoch-qoch»ing bilan...
Do'stginam, boshingni tik tut,
Arzigay faxr aylasang,
Bu kabi oppoq ochilgan
Guli qiyg'oching bilan.

1968

KO'CHAMEN

(«Kulgu mushoiralari»dan)

Har ko'cha obod, hamon men
Turfa vayron ko'chamen.
Yozda changiston-u qishda
Balchig'iston ko'chamen.
Ko'chamen der bo'lsam, e-voh,
Ko'plar aylar ishtiboh,
Bilmadim, rost ko'chadurmen,
Yoki yolg'on ko'chamen.
Qanchalarning ko'zlariga
Chang-g'uborim to'ldirib,
Qanchalarning etigini
Tortib olg'on ko'chamen.
Bir tomonim u tumandur,
Bir tomonim bu tuman,
Boshlig'im ko'p, ko'p arosat –
Ichra qolg'on ko'chamen.
Ayladi jarrohi gorgaz,
Vohki, ko'ksim chok-chok,
Kim qachon tikkay bu zahmim,
Mangu hayron ko'chamen.
Ikki boshliqdin men endi
Kimga faryod aylayin?
Yo u tomon ko'chgum endi,
Yo bu tomon ko'chamen.

1968

BOSHINDADIR

(«Kulgi mushoiralari»dan)

O'n sakkiz ming olam oshubi
Padar boshindadir,
Ne ajab, chun o'g'li oning
O'n sakkiz yoshindadir.
Nay misol shim kiygan ul
Sandiqdayin tufli bilan,
Hurpayib turgan savatdek
Soch aning boshindadir.
Ul padar oh urmasin –
Nechun yoqosin chok etib,
Neki bad fe'l bo'lsa, bari
Ushbu beboshindadir.
O'zgalardan kulgay erdi
Ko'cha-ko'yda bir zamon,
Aqlg'a yuz hayrat, emdi –
Bul uning qoshindadir.
O'g'lidan aylardi umid
Keltirar rahmat debon,
Barcha «rahmat» elning otgan
Ta'nai toshindadir.
Yo'q ajab, yoshlikda o'g'lin
Ota ardoqlab, suyib,
Erkalab boshiga qo'ydi,
Ul hamon boshindadir.

SHAHAR IJROKOMINING RAISIGA OSHIQLARDAN ARIZA

*«...26 aprelda Toshkent «Baxt uyi»da 25 ta
nikoh qayd etilgan...»*

O'rtoq rais,
Ishingiz ko'p,
Vaqingiz kam, bilamiz.
Ammo, uzr, uch-to'rt minut
Fursatingiz olamiz.
Qo'ying bir dam qog'ozlarni,
Dunyo ishi bitganmas.
Ko'zoynakni olib qo'yib,
Quloq bering bir nafas.
Biz oshiqlar, ya'ni biz ham
Shu shaharga grajdan.
Arizaga haqqimiz bor
El qatori shu vajdan.
Qanday bo'lsa yangi shahar –
Bizga emas baribir.
Oshiq xalqi tarqoq xalq-u,
Lekin gapi, dardi bir.
O'rtoq rais, ishq ahlini
Qo'shsangiz gar qatorga,
Taklifimiz eshiting-u
Tirkab qo'ying qarorga.
Avvalo shu –
Bizlar ko'pmiz,
Bizlar yuz ming nafarcha.
Shahar ichra qurib bering
Bizlar uchun shaharcha.
Bu shaharga nom qo'yilsa –
«Sevgi shahri» atalsin.

Darvozasi tepasiga
Katta shior qadalsin.
Bu shiorga katta qilib,
Hamma uchun ko'rsatib,
Zo'r shoirga buyurtirib
She'r yozilsin to'rt satr.
Mazmuni shu:
Bu shaharcha
Barcha uchun keng ochiq,
Kim bo'lmasin yuragidan,
Faqat bo'lsin chin oshiq.
Ammo zinhor bu shaharga
Kiritilmas bedardlar.
Sevgi yukin ko'tarolmay
Bir bor qochgan nomardlar.
Chin muhabbat, chin dard bo'lsin
Bu shaharcha ahlida.
Shaharchaning aylanasi
Bo'lsin yurak shaklida.
Sadoqatga makon bo'lsin,
Timsol bo'lsin umrbod.
Eng markaziy ko'chasiga
«Vafo» deya qo'ying ot.
Bitta ko'cha «O'pich» bo'lsin,
Bitta maydon
«Ahd-paymon».
Bu ko'chaga kirmaganlar
Mangu qilsin pushaymon.
Bir xiyobon «Visol» bo'lsin,
Hech bo'lmasin firog'i.
Xira bo'lsin, ko'kish bo'lsin
Bu xiyobon chirog'i.
Bitta ko'cha bu shaharda
«Izhori ishq» atalsin.

Tajribasiz yosh oshiqlar
Dardin bunda aytolsin.
«Sevaman» deb yozib qo‘ying
Bu ko‘chaning boshiga.
Aytolmagan to‘xtab tursin
Shu yozuvning qoshida.
Katta ravon shahroh nomin
«Pokizalik» deb qo‘ying.
Oq marmardan lavha qo‘yib,
Navoiydan bayt o‘ying.
Bu shaharga mangu qilib,
O‘chmas qilib zarhali
O‘matilsin Farhodlarning,
Majnunlarning haykali.
«Vafo» nomli ko‘cha uzra
Tursin ahli chin vafo,
Romeo va Tohir bo‘lsin,
Djuletta va Zuhro.
«May va mahbub» ko‘chasining
Kiraverish yo‘lida
Tursin shoir Umar Xayyom,
May kosasi qo‘lida.
«Sargashtalik» ko‘chasining
«Rashk» tupigi ustida
Otelloning shakli tursin
Qora kiyib ustiga.
Bu ko‘chaning oxirida
Bo‘lsin «Makr» maydoni.
Tasvir eting bunda g‘olib
Yosuman va Yagoni.
«Gumon» va «G‘ash» ko‘chasiga
Belgi qo‘ying kattakon.
Bu ko‘chaga kirishmasin
Yosh oshiqlar hech qachon.

Qorovullar qo‘ying, haydang,
Intilsa deng «nari bor!»
Ayting, ko‘cha oxirida
«Ayriliq»ning jari bor.
Shaharchada o‘ssin faqat
Sarv-u gulu sunbullar...
Gul shoxida erta-yu kech
Sayrab tursin bulbullar.
Tovuslar tinch xirom etsin
Berib o‘zga orolar...
Bu shaharga ko‘chirilsin
Barcha ZAGS byurolar.
Uylanganlar bu shaharga
Kelib tursin gohida.
Orom olib o‘tirishsin
Bir dam «Yarash» bog‘ida.
Mayli, qisqa qilamiz. Biz
sizdan uy so‘ramaymiz,
Bizlar shunday, turfamiz,
Boshpanamiz moviy osmon,
Yulduzlardir ko‘rpamiz.
Boshpanamas, bizga faqat
Pana kerak tuzukroq.
Shahar yorug‘ kecha-kunduz,
Dala esa ko‘p yiroq.
Yo‘q, hazilga yo‘ymang buni,
Gaplarimiz bari chin.
Biz bilmasak, kim biladi
Shaharning har qarichin.
Ha deng, yo yo‘q, ketmas bunda
«Ammo», «yoxud», «magar»i,
Bizga qolsa butun Toshkent
Bo‘lsin «Sevgi shahari».
Xulosa shu – iltimosni

Bajarsangiz xo‘pu xo‘p,
Yo‘q desangiz, yuqoriga
Yozajakmiz bizlar ko‘p.
Hayron bo‘lmang, ustingizdan
Arz qiluvchi joyimiz –
Na Sovmin, na Oliy Sovet,
Balki kelin oyimiz.
Axir siz ham sevishgansiz...
Xo‘p desangiz ajabmas,
Kelin oyim ikki og‘iz
«Qurib bering» desa bas.
Xayr endi, qaror kutib
Yuragimiz oshiqar.
Salom bilan shahringizda
Yashaguvchi oshiqlar.

QORXAT

Shoira qizlarga

Qor yog'ar – osmonda oqqushlar uchar,
Qor yog'ar – osmondan oq ukpar tushar.
Qor yog'ar yer-u falakni to'ldirib,
Bizlar ersak issiq uyda o'ltirib,
Tark etolmay xalqimizning odatin
Yozamiz do'stlarga do'stlik qorxatin.
Qorxat asli qorday oppoq dil xati,
Oq ko'ngilning mehri, tafti, hurmati.
Oshinolik, chin vafo izhori ul,
Gohi pinhon sevgining iqrori ul.
Qor yog'ar, qorxat ila, xullas kalom,
Shoira qizlarga yo'llaymiz salom.
Sizga, ey Gulchehra qizlar, E'tibor,
Aytamiz ko'ngilda orzu neki bor.
Oy Halima ham Malika, Tursunoy,
Ey chiroy-u fayzga boy-u she'ri soy,
Sizga dildan eng samimiy ehtirom,
Yangi yilning tabrigi ham assalom!
Endi kelsak so'zning indallosiga,
Ya'ni qorxatning asl ma'nosiga:
Yangi yilda davra tuzmoq farz bo'lur,
Kim yutilsa, bir ziyofat qarz bo'lur.
Qorxat eltgan elchimizni tutsangiz,
Tan berurmiz, qarz bo'lurmiz, yutsangiz.
Yo'qsa o'zni katta ishga chog'langiz,
Shu bugundan pesh etakni bog'langiz.
Bermangiz Gulchehralarga zarra dam,
Biryola yuvgay mukofotlarni ham.
Yeng shimarsin Mo'tabar, Oydin bukun,
Qarz ular bulturgi dostonlar uchun.
Tutdi bir qo'lda gazet, bir qo'lda tor,

«Lirika»ni yuvmadi lek E'tibor.
Bibisora ham Sanobar qaydadir,
Bitta she'ri bir ziyofatga tatir.
Xullas, endi barchangiz hamdam bo'ling,
Xudsi «Qizlar davrasi»dek jam bo'ling.
She'r yozar chog'idagidek yoningiz,
Bunda dasturxoningiz – dostoningiz.
O'zingiz aylang tovus yanglig' xirom,
She'riyatday totli bo'lsin har taom.
Ol yanog'ingiz kabi olma, anor,
Ko'zlaringizdek charos boqsin xumor.
Eslatib ham pistalar xandoningiz,
Yuzingizdek kulsa shirmoy noningiz.
Bo'lsa bodomlar qabog'ingiz kabi,
Ham murabbolar dudog'ingiz kabi.
Lag'mon eshib tola-tola sochingiz,
Misli yoyib tashlaganday sochingiz.
Sochdagi bargakdayin ko'k bodiring,
Hamxino yanglig' patinjon oldiring.
Tarvuz-u qovunni ham serob qiling,
Xuddi oshiqhlarni tilganday tiling.
Har uzum bo'lsin dur-u marjon kabi,
Yo Mukarram she'r o'qib turgan labi.
Shabnamikimoy Nilufar xoliday,
Ta'mi Oydin she'rlarining boliday.
Tursa soz sizning g'azal yanglig' sharob,
Kirs a boz bizning yurak yanglig' kabob.
Ol anorni dilni ezganday ezing,
Sharbatini mayni suzganday suzing,
Barcha ne'mat bir tomon-u she'r soz,
She'r birlan bizni aylang sarfaro.
O'ltirib oppoq sahardan toki shom
Bo'lmasin hech bahs-u she'rxonlik tamom.
Bu kabi suhbatga chin do'stlar aro

«Qilsa arzir yuz Saida jon fido».
Men bo'lay bir necha hamrohim bilan.
O'lmas-u Abdulla, Ibrohim bilan.
Borgumiz yutsak agar albatta biz,
Yo'qsa siz izzatda-yu xizmatda biz.
Shoyusuf obkashda tongdan suv tashir,
Ham Barot o'qlog' tutib yoygay xamir.
Chuchvara tukkay Muhammad cho'kkalab,
O't pudar Husniddin o'zdan o'pkalab.
Ne ajab, kuysa patir, yonsa qozon,
Tandir oldida Rauf, oshpaz – Omon.
«Hay» deb uf tortib Jamol yelpir kabob,
Topmayin chovlini Oxunjon xunob.
Shu mahalda bir latifa, shubhasiz,
To'lqin-u Anvarga so'ylaydur Aziz.
Oqibat mehmonxona qoq yer bo'lur,
Katta dasturxonda yolg'iz she'r bo'lur.
Bir tomonda siz pari ruxsoralar,
Bir tomonda biz g'arib bechoralar.
Kim qoshin kuydirgan-u do'ppini kim,
Bosh egarmiz, yolvorarmiz sizga jim...
Xat yozildi, endi biz omad talab,
Elchining chaqqonligida hamma gap.
Yo'llasak Ma'ruf Jalilni – ancha bo'sh,
Yoki Sayyormi? U bo'lmas, laqqa go'sht...
Xo'sh, kim elchi? Ha, bilib ishning ko'zin,
Elchi qildik mulla «Mushtum»ning o'zin.
Ushlab olmoqning sira imkoni yo'q,
Chunki u ketguvchi yer poyoni yo'q...
Qor yog'ar – osmonda oqqushlar uchar,
Qor yog'ar – osmondan oq ukpar tushar.
Qor yog'ar, qorxat ila xullas kalom,
Barcha oy qizlarga yo'llaymiz salom.

BIZLAR ISHLAYAPMIZ

– Gaping bo‘lsa,
Mendan to‘g‘richa so‘ra,
Mikrofoningni qo‘y, muxbir ukajon!
Men uchun temirga so‘zlashdan ko‘ra,
Ertadan kechgacha yer chopgan oson.
Bizning ishimizni «saxovat» deding,
«Dala polvonlari» atading bizni.
Buncha balandparvoz so‘zlamas eding,
Bilsayding ko‘nglimiz, odatimizni.
Bizga to‘g‘ri kelmas «chavandoz» so‘zi,
«Jonbozlar» deganing erishroq bir oz.
«Zafar marrasini quchmoq» ne, o‘zi?
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
To‘g‘ri,
Biz ko‘plardan erta turamiz,
Boshqalardan ko‘ra yotamiz kechroq.
Yoz-u qish dalada «javlon uramiz» –
Sening so‘zing bilan aytganda –
Biroq,
Paxtakor kasbining shox-butog‘i yo‘q,
Faqat mehnatimiz sal o‘ziga xos.
Qo‘l qadog‘i bor-u, ish adog‘i yo‘q.
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Kasbning o‘ng‘ayi yo‘q,
Ishning osoni,
Bayt bor:
Mashaqqatsiz bo‘lmaydi hunar.
Kimning shirin bo‘lsa agarda joni,
Har bir kasb ko‘ziga mushkul ko‘rinar.
Tiriklik deganning o‘zi bo‘lmaydi,

Rizq osmondan tushmas chekib yotsang nos.
Ozroq jon koyitsa, odam o'lmaydi,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
«Bobodehqon» emas,
Biz oddiy dehqon,
Shuning uchun gapning to'g'risi ma'qul.
«Paxta ishqi» deding,
Bu ishqmas, ishon,
Paxta jononamas, gul ham emas ul.
U peshona teri,
Mashaqqat,
Ozor,
Yelkadagi yuk u – bizlarga meros.
Asalari uchun «balli» na darkor? –
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Dala xayolingda balki sof havo,
Faqat tiniq suvdir,
Ko'm-ko'k maysa o't.
Yo'q,
Bunda
Texnika, ilm bor,
Kimyo,
Paxtazor ham bugun kattakon zavod.
Biz ham,
O'ylab ko'rsa,
Rabochiy odam,
Yengil moy,
Ko'ngilda motorga ixlos,
Lekin biz xursandmiz shunisiga ham,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Fan-ku, o'z yo'liga,

Paxtaga tuyg'u,
Ilmi g'ayb degandek,
Sezgi ham kerak.
Bir kun erta eksang, erta bo'lar-u,
Bir kun kech qadasang,
Kech qolding, demak.
Temirchidan emas, dehqondan chiqqan
Bu maqol:
Temirni qizig'ida bos.
Ko'zimiz o'rgangan,
Yurak chiniqqan,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
«Chopiq gashti» deding,
Eh, bu ne rohat,
Bilmoq bo'lsang, sezmoq bo'lsang, ne huzur,
Kun bo'yi demayman,
bir-ikki soat
Lolaqizg'aldoqning oftobida tur.
Bu ish
«Po'lat otni mag'rur surish»mas,
Rost gapni aytaver,
Uyaltirmas rost.
Dalada chang yutish «javlon urish»mas,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Gazetda she'ringni o'qidim u kun,
Suvchi to'g'risida bitibsan «ash'or».
Tasvirlabsan:
Suvchi oppoq-oydin tun
Suv bo'yida yorin
kutar intizor.
Bir kecha ko'rsayding suvchi zahmatin,
Oyni handalakka qilmasding qiyos.

Tark etib sahargi uyqu lazzatin,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
«Ulkan majburiyat»,
«Ahd-u paymonlar» –
Dehqon so‘zimas, –
Biz ko‘krak kermaymiz,
Hisob-kitoblidir bizning planlar,
Ko‘zimiz yetmasa, va‘da bermaymiz.
Har bir rejamizda
Tajriba,
Hayot,
Har so‘zimizda bor bir ilmiy asos.
Qilmoqda emasmiz
«Afsona bunyod»,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Chigitning navi-yu
Tuproq kuchidan
Tog‘ning qorigacha hisobda,
Biroq
Tabiatda ish ko‘p bizlar kutmagan,
Paxtaning do‘stidan dushmani ko‘proq.
Qurt tushsa,
Qo‘l bilan teramiz ba‘zan,
Qaytadan ekamiz
Do‘l ursa paqqos.
Talashib, kelishib
Tabiat bilan,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Ba‘zan yanglishamiz,
Biz ham insonmiz,
Xato – tonnalarni nobud etadi.

Majlisdagi gaplar, misoli bigiz,
Suyak-suyaklardan o'tib ketadi.
Chidaymiz.
Otdan qolgan mol emas,
O'z mulkimiz uchun
Barcha ehtiros.
Gap bor:
Ot tepkisin ot ko'tarar, bas,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Terimni aytmayman,
Ortiqchadir gap,
Kuzda kelsang, o'zing ko'rasan, ukam.
Raislar uyiga bormas haftalab,
Yigirma to'rt soat
Sekretarga kam.
Terim ham mashaqqat,
Ham quvonch,
Tashvish,
Paxta doim birdek
Ochilmas qiyg'os.
Bari bir,
Terim ham o'zimizning ish,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Har bir mashaqqatning
Rohati ham bor,
Har ko'shish bir quvonch
Hadya etadi.
Ko'pkarida otni qamchilab bir bor
«Hayt» desang, g'uboring chiqib ketadi.
Turmushimiz ko'rib turibsan, mana,
Ketmas davlatimiz – fe'limizga mos.
Bunga bois,

Takror aytaman yana:
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Ha, biz ishlayapmiz,
Chunki bu mehnat
O‘zbek shuhratiga shuhrat qo‘shadi.
Yurtning g‘aznasiga
Bizning barakat
Jaraq-jaraq oltin bo‘lib tushadi.
Olamda bormi hech
Bunaqa farah!
Lekin yashayapmiz beay-yu-hannos.
Hayot – jannat emas,
Ish – emas do‘zax,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.
Kamimiz yo‘q,
Uyga kelganda mehmon,
Bitta qo‘y so‘yishga yetar qurbimiz.
Faqat tilagimiz – el bo‘lsin omon,
Omon bo‘lsin doim
Ota yurtimiz.
Senga aytadigan gapim shu,
Ukam:
Jimjima gapni qo‘y,
To‘g‘risini yoz.
Toki ko‘rsin,
Bilsin,
Anglasin olam,
Bizlar ishlayapmiz,
Bu – mehnat, xolos.

1975-1976

TANGRI VA YAMOQCHI

Yamoqchi tangriga derkan tinmayin:

– Ey xudo!

Menga ham bir qayrilib boq!

Chorig‘ing so‘kilsa, tikib berayin,

Kavushing teshilsa,

Solayin yamoq.

Tangri debdi bir kun:

– Ol boqiy umr,

Farishta bo‘lursan!

– Ey, qo‘y, kerakmas!

Umr berma menga, ber ozroq ko‘mir,

Ustiga bir chetan

Yantoq bo‘lsa, bas.

Tangri debdi:

– Tun-kun sajdalar qilib

Shungamidi chekkan nola-yu ohing?

Nima qilar eding menga sig‘inib,

Asli

Aravakash ekan

Ilohing.

1976

QALAMHAQI VA OYLIK

– Shoir, nega ko‘nmasdan
She’rdan kelgan boylikka,
Erta-yu kech tinmasdan
Ishlayapsan oylikka?
– Chunki oylik hamxona
Yordek sodiq oshnodir.
Qalamhaqi – jonona
Qizlardek bevafoqdir.

1977

TANDIR HAQIDA ERTAK

Mo'jaz hovli,
Pastgina devol,
Pastakkina tandiri bilan:
Yashar edi kichkina bir chol
Kichkina bir kampiri bilan.
Yashardilar kamtar va halol,
Osoyishta taqdiri bilan.
Pichoq charxlar ermak uchun chol,
Kampiri band xamiri bilan.
Nafaqa bor,
Chol-kampir mamnun,
Daraxt ham bor – bir tup olucha.
Lekin shu tor hovlidan bir kun
O'tar bo'ldi kattakon ko'cha.
Ular bu gap tarqagan kundan
Mung'ayishib so'lib qoldilar.
Bamisoli ini buzilgan
Musichadek bo'lib qoldilar.
O'z boshidan kechirgan bilar,
O'ylab ko'ring, osonmas, axir,
Shu hovlida turgan edilar
Naq oltmish yil chol bilan kampir.
Ular bunda ko'rdi go'shanga,
Ikki o'g'il boqdilar o'ktam.
Kuzatdilar ikkovin jangga,
Qaytgani yo'q ammo biri ham.
Mana,
Uy ham buzilar endi,
Tan berdilar yana taqdirga.
Faqat ular o'rgangan edi
Parcha yerga, pastak tandirga.
Boshqarmaga qatnamadi chol,
Raysovetga yurmadi kampir.

Peshonada borini alhol
Yurt qatori ko'rarmiz, axir.
Ne qildik,
Ko'pga kelgan to'y,
Nolish bizga yarashiq ishmas,
Tegar axir bizga ham bir uy,
Ko'cha-ko'yga haydab qo'yishmas.
Shunday bo'ldi,
Berdilar uy ham,
Ko'chirdilar ko'rsatib hurmat.
Biram yorug',
Ozoda, shinam,
Hammadan ham... birinchi qavat!
Kampir cholni chimchilab kulsa,
Xush keladi cholga qilig'i.
Bir jo'mrakdan sovuq suv kelsa,
Bir jo'mrakdan kelar ilig'i.
Oppoq vanna,
Gazxona... rohat,
Hatto po'choq tashlashga paqir...
Hamma narsa joyida,
Faqat...
Faqat bunda yo'q ekan tandir.
Busiz ular bir kun turolmas,
Tatimaydi bersa jahonni,
Chol qurmag'ur orziga olmas
Gaz o'choqda pishirgan nonni.
Boshqarmaga arzga bordi chol,
Raysovetga qatnadi kampir.
«Qanday kechar tandirsiz ahvol,
Uy kerakmas bizga betandir».
Boshqarmada yelka qisdilar,
Raysovetda bo'ldilar hayron.
Jilkontorda shartta kesdilar:
«Yo'q, bo'lmaydi tandirga imkon».
«Hech bir yerga qo'ndirib bo'lmas

Gap shu, – dedi JEKning rahbari. –
Hamma ruxsat bersa ham, ko'nmas
O't uchirish tashkilotlari.
Boshda hech kim qilmagan xayol,
Proektga qo'shmagan, axir...»
Sabablarni tushunmadi chol,
Dalillarga ko'nmadi kampir.
Ikkovin ham tegdi tishiga
«Ammo», «Lekin», «Ha», «Albatta»lar.
Xullas kalom, tandir ishiga
Aralashdi oxir kattalar.
Boshqarmada dedilar mumkin,
JEKdagilar topdilar tadbir.
Baland uyning yonida bir kun
Chol-kampirga qurdilar tandir.
Qo'shnilar ham qarab turmadi,
Kim g'isht tergan,
Kimdir qorgan loy...
Tushmadi ham JEKning hurmati,
Topildi ham tandirga mos joy.
Tandir bitdi
Va o'sha-o'sha
Tong yorishar chog'ida har kun
Osmon bo'yi tomlardan osha
Ko'kka o'rlar ingichka tutun.
O'sha-o'sha, bizga beshikdan
Tanish xush bo'y taralar har yon.
Tongda har bir ochiq eshikdan
Rizqdek kirar bir juft issiq non.
Shunday yashar –
Sokin, bezavol
Pastakkina tandiri bilan
Katta uyda kichkina bir chol
Kichkina bir kampiri bilan.

QARSAK HAQIDAGI SHE'RG JAVOB

Men she'r yozsam,
O'qisam uni,
Tinglaganlar qarsak chalmasa.
Biror kimsa biror so'zini
Yodida ham saqlab qolmasa.
Faqat bittagina bo'z o'g'lon
Uyga qaytgach, yig'lasa to'lib.
Yig'lab-yig'lab tong bo'zargan on
Uyg'onsa u Alpomish bo'lib.

1988

QALIN PULI

Qalin puli – uch ming. Ming – qizi
Uchun,
Yana ming – sandig'i, kigizi uchun.
Xo'sh, yana ming nega? Har lahza senga
Sanchib turadigan bigizi uchun.

1988

MUNDARIJA

Matmusaning qishlog'i	3
Matmusaning qalpog'i	6
Matmusaning lagani	7
Matmusaning charxpalagi	8
Matmusaning tandiri	11
Matmusaning uylanishi	13
Qiziquvchan matmusa	15
Matmusa – rassom	17
Matmusaning dutori	20
Tandir kiygan matmusa	23
Matmusaning mehmondo'stligi	25
Matmusaning qo'shig'i	27
Matmusa va o'g'rilar	31
Matmusaning amerika ochishi	33
Matmusaning haykali	37
Matmusaning eshak sotgani	43
Matmusaning bog'i	46
Kelajakning matmusalari	48
Qumursqalar jangi	50
Tush	54
Bir tavakkalchi deydiki	56
Bo'ri chaqirgan majlis va beodob ot haqida latifa	57
Rais va shoir	60
Shum bola	61
Yubiley	63
Majlis qiling	65
She'r haqida she'r	69
Nasihat	71
Soch madhi	72
Ko'chamen	73
Boshindadir	74
Shahar ijrokomining raisiga oshiqlardan ariza	75
Qorxat	80
Bizlar ishlayapmiz	83
Tangri va yamoqchi	89
Qalamhaqi va oylik	90
Tandir haqida ertak	91
Qarsak haqidagi she'rga javob	94
Qalin puli	94

Adabiy-badiiy nashr

Erkin Vohidov

QIZIQUVCHAN MATMUSA

Muharrir Gulnoz Mo'minova
Badiiy muharrir Bahriddin Bozorov
Texnik muharrir Dilmurod Jalilov
Sahifalovchi Madina Abdullayeva
Musahhih Rayhon Ibragimova

Nashriyot litsenziyasi AI № 315. 24.11.2017.
2019-yil 10-sentabrda bosishga ruxsat etildi.
Bichimi 84x108 $\frac{1}{32}$. Times New Roman garniturasida.
Ofset bosma. 6,0 shartli bosma taboq. 5,85 nashr tabog'i.
Adadi 1000 nusxa. 37-raqamli buyurtma.
Bahosi shartnoma asosida

YOSHLAR NASHRIYOT UYI.
Shayxontohur tumani, Navoiy ko'chasi, 11-uy.

“Avto-Nashr” XK bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent shahar, 8-mart ko'chasi, 57-uy.